

УДК 65.01:336

В.М. Серединська канд. економ. наук, доц.
ТНЕУ, Україна

ФОРМУВАННЯ ЕТАЛОННОЇ ДИНАМІКИ ПОКАЗНИКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

V.M.Seredynska Ph.D., Assos. Prof.

FORMING REFERENCE DYNAMICS OF THE MANAGEMENT SYSTEM

Важливим підґрунтям системи управління активами вітчизняних підприємства і критерієм оцінювання роботи менеджерів-аналітиків може стати теорія динамічного нормативу (еталонної динаміки показників), яка заснована на принципах динамічної порівняльності і динамічної підпорядкованості показників розвитку. Її творцем є І. М. Сироежин [1], який запропонував впорядковувати динаміку показників діяльності підприємства з метою визначення її оптимального, нормативного рівня. Це дозволяє розширити інформаційну базу порівняльного аналізу: показники, абсолютне значення яких не можливо зіставити, стають зіставними у динаміці. Наприклад, вивчення у статистичних показників як обсяг прибутку, доходу, активів не дозволяє об'єктивно оцінити діяльність підприємства. Однак вивчення і зіставлення динаміки цих показників допомагає виявити проблеми економічного розвитку. Оптимальним є наступне співвідношення між перерахованими показниками:

$$T_n > T_{op} > T_a > 100,$$

де: T_n – темп зміни прибутку;

T_{op} – темп зміни доходу;

T_a – темп зміни активів.

Ця залежність означає, що економічний потенціал зростає, бо зростає величина активів підприємства; порівняно з ростом економічного потенціалу обсяг реалізації зростає більш високими темпами, тобто ресурси підприємства використовуються більш ефективно; прибуток зростає випереджуючими темпами, що свідчить, як правило, про відносне зниження витрат виробництва.

Для прикладу можна привести і інші динамічні співвідношення, що розроблені науковцями (рис.1).

На рисунку 1 напрямком кожної стрілки відповідає нерівності «>». Так, $1 \rightarrow K_{K3}$, означає $1 > (K_{K3})$ і так далі. Порушення пропорції між показниками нерівностей свідчить про наявність проблем у господарюванні. Чим більше розбіжність з еталонним розвитком, тим серйозніше проблеми, тому менеджмент повинен зробити зусилля у виправленні ситуації, що склалася і підвищити ефективність управління підприємством. Для цього необхідно визначити, які сфери діяльності аналізованого об'єкта є самими проблемними і потребують першочергових зусиль. Тому важливо побудувати динамічну модель розвитку підприємства, яка відображає певну підпорядкованість показників та взаємозв'язок їх темпових характеристик, здійснювати їх постійний моніторинг з метою раннього виявлення проблемних зон і потенційних можливостей економічного росту підприємства. При виявленні у процесі попередньої діагностики суттєвих відхилень від нормальної моделі життєдіяльності, що визначається напрямками його економічної стратегії і системою планових і нормативних показників господарювання, встановлюються їх масштаби, що дозволяє підібрати необхідний механізм захисту від можливих втрат.

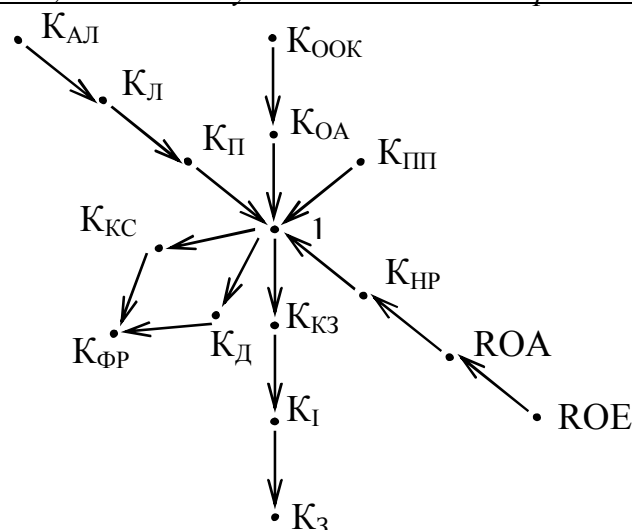

Рис. 1. Упорядкування фінансових показників діяльності підприємства [2]

де : $K_{АЛ}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності; $K_{Л}$ – коефіцієнт ліквідності; $K_{П}$ – коефіцієнт покриття; $K_{НР}$ – норма рентабельності; ROA – норма рентабельність активів; ROE – норма рентабельність власного капіталу; $K_{ООК}$ – коефіцієнт оборотності основного капіталу; $K_{ОА}$ – коефіцієнт оборотності активів; $K_{КЗ}$ – тривалість обороту кредиторської заборгованості; K_1 – період інкасації дебіторської заборгованості; K_3 – середня тривалість обороту запасів; $K_{ПП}$ – коефіцієнт покриття процентів; $K_{КС}$ – коефіцієнт співвідношення довгострокового позикового капіталу і власного капіталу; $K_{ФР}$ – коефіцієнт фінансового важеля.

Склад і характер показників нормативної динаміки може змінюватися в залежності від потреб конкретного підприємства. Головна умова, щоб вони характеризували істотні сторони його діяльності, були інформативними, легко інтерпретувалися, і могли бути впорядковані у динаміці відносно один одного. У цьому і полягає сутність теорії еталонної динаміки показників, що допомагає сформуванню гнучкий методичний інструментарій управління підприємством. Завдяки реалізації її принципів можна зіставити результати (показники) господарської діяльності аналізованого підприємства:

- з загальноприйнятими нормами і стандартами для оцінки ефективності управління;
- з аналогічними даними за попередні роки для вивчення тенденцій господарювання, поліпшення або погіршення економічного стану підприємства;
- з аналогічними даними інших підприємств, що дозволяє виявити його можливості;
- з різними, неоднорідними показниками аналізованого підприємства.

Крім того, методика динамічного нормативу дозволяє одночасно відслідковувати проблемні ситуації і обґрунтовувати практичні рекомендації по відновленню нормального розвитку господарюючого суб'єкта. Висновки за результатами застосування даної методики ґрунтуються на точних аналітичних розрахунках і використовуються для оцінювання результативності управління.

Література

- Сыроежин И. М. Совершенствование системы показателей эффективности и качества / И. М. Сыроежин. – М. : Экономика, 1980. – 191 с.
- Тонких А. С. Финансовые аспекты управления корпоративными ресурсами : монография / А. С. Тонких. – Екатеринбург – Ижевск, 2005. – ИЭ УрО РАН. – 94 с.